

SZÖRÉNYINÉ KUKORELLI IRÉN 70 éves

Napra pontosan harminchárom évvel a nyugdíjazása (2019. december 1.) előtt lépett be SZÖRÉNYINÉ KUKORELLI IRÉN a (korábbi nevén) MTA Regionális Kutatások Központja Nyugat-dunántúli Osztály kutató közösségébe, hogy a tíz évvel korábban megkezdett kutatói-oktatói pályafutásának domináns részét ebben a közegben töltsse el. Fura most nyugdíjasként gondolni Irénre, hiszen ambíciói, munkája, az Intézetben betöltött szerepe alapján még korántsem volt itt az ideje a nyugdíjba vonulásának, még ha a születési éve (1950) indokolta is azt. Persze, nem is kell az elválást túl komolyan venni: 2019 nyarán, az akkor még akadémiai fenntartású intézet kutató professor emeritus címét kapta meg LOVÁSZ LÁSZLÓtól, az MTA elnökétől, így mind a mai napig aktív tagja a kutatói közösségünknek.

Neve összenőtt azokéval, akik az Osztályt (később Nyugat-magyarországi Tudományos Intézetet, majd ismét Osztályt) alapították, tudományos irányát megszabták ebben a három évtizedben (RECHNITZER JÁNOS, LADOS MIHÁLY), de ugyanakkor tevékenysége, mely – többek között, de főként – a rurális térségek fejlesztésének elméleti kérdéseire koncentrált, egy önálló irányt vett, ami markánsan elkülönült az intézmény többi kutatási irányától, de egyúttal össze is kapcsolódott azokkal.

Tudományos érdeklődését megszabhatta születési helye, Tét, a kisalföldi mezőváros/nagyközség (ma kisváros), ami egyszerre kisközpontja egy több falura kiterjedő térségnek (a Sokoró, a Rábaköz és a Marcal-medence néhány településének), s egyúttal része Győr egyre inkább terjeszkedő vonzáskörzetének. A győri iskolai évek a Zrínyi Ilona Gimnáziumban újabb inspirációt adtak, hiszen földrajztanára GÖCSEI IMRE volt, aki méltán híres tudós-tanárként szerettette meg tanítványaival a földrajztudományt, a kisalföldi tájat, s inspirálta őket a tudományos igényű gondolkodásra. Nem véletlen, hogy első tudományos publikációi is ezeknek a kistájaknak a térkapcsolatait, s társadalmi-gazdasági fejlődését elemzik.

Tudományos pályafutását Budapesten alapozta meg: 1973-ban végzett az ELTE TTK-n matematika-földrajz szakos középiskolai tanárként, s helyezkedett is el ugyanabban az évben az MTA Földrajztudományi Kutatóintézetben tudományos segédmunkatársként, de rövidesen (1976-ban) férjével visszatértek Győrbe, s az akkor induló Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola (KTMF) tanársegéde, majd adjunktusa

lett. Tudományos törekvéseinek elismerése volt, hogy 1984-ben egyetemi doktor, illetve az MTA ösztöndíjával aspiráns lett, ENYEDI GYÖRGY vezetésével. Innen egyenes az út az RKK-ba: Enyedi, mint a regionális tudomány, illetve az Intézet alapító, meghatározó személyisége ajánlotta be a frissen alakuló győri osztály tagjai közé. Munkája elismerése volt, hogy 1989-ben elnyerte a földrajztudomány kandidátusa címet. Új főiskola, új tudományos műhely: kiváló lehetőségek a nyolcvanas évek végén arra, hogy feltárja, s tanítsa a vidék lehetőségeit egy olyan történelmi korban, amikor szinte minden változott körülöttünk. Egy új társadalmi rend állította kihívások elé a vidéket, de az azt kutatókat is. A kihívások, a történelmi léptékű problémák és meghatározottságok mellett felsejlett a nagy volumenű lehetőség is, az uniós tagság az (akkor) távoli jövőben. Szóval volt kutatási téma bőven. Hogyan tud a vidék átfutni az új rendre, hogyan tud profitálni az előcsatlakozási forrásokból, majd az uniós fejlesztési pénzekből? Hogyan tudja megőrizni, fejleszteni a társadalmát, milyen új eszközökkel, kapcsolatokkal, innovációkkal? Hogyan tud kitörni az egyre periférikusabb helyzetéből sok vidéki település? Ezek a kérdések számos alap-kutatási és praktikus elemzési feladatot adtak a kutatóknak. SZÖRÉNYINÉ KUKORELLI IRÉN megfelelt ennek: hazai projektjei mellett bekapcsolta az Intézetet nemzetközi hálózatokba, számos nemzetközi projekten keresztül ismertük és ismerjük meg az európai gyakorlatot, problémákat és megoldásokat. Partnereinkkel megalapították az EURACADEMY Association-t, melynek elnöke lett közel két évtizede. Ez a szervezet az európai vidékfejlesztési tapasztalatok megosztását szervezi mind a mai napig évenkénti nyári akadémiaival, s ad lehetőséget számos ország szakembereinek a tudásuk bővítésére. Nem rajta és rajtunk múlik csupán, hogy ezen tapasztalatok mekkora része érvényesül a hazai vidékfejlesztésben. Ez, a tudományunk, a regionális tudomány szempontjából klaszszikus időszak hozta el az MTA doktori címet is 2007-ben. Disszertációja összefoglaló mű: Ruralitás, kistérségek a tizenöt éves átmenetben. Társadalomföldrajzi módszerek és elemzések a magyar rurális térségeken.

A kutatóintézeti munka szerves kiegészítése a felsőoktatás. A tapasztalatok átadásában is jelentős részt vállalt mind a mai napig. A Széchenyi István Egyetemen (illetve annak

jogelődjén) 1976 óta tanít, kurzusai a gazdaságföldrajz, vidékfejlesztés, kutatómódszertan köré csoportosultak tematikai szempontból. Ő is azok közé tartozik, akik tudományos háttérükkel hozzájárultak a Széchenyi István Főiskola egyetemmé válásához, a regionális tudomány oktatásának győri megalapozásához. Hasonlóan közreműködött a továbblépésben, a Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola kialakításában és működtetésében, melynek tisztagja, meghatározó oktatója lett. Az egyetemi professzori címet 2008-ban adta át számára a köztársasági elnök. Nyugdíjazása óta mint professor emerita oktat tovább az egyetemen.

Úgy gondolom, nem kell tovább bizonygatni, hogy SZÖRÉNYINÉ KUKORELLI IRÉN meghatározó személyisége a győri kutató-oktató közösségnek. Résztvevője annak a folyamatnak, mely során kialakult egy vidéki bázis a regionális tudomány művelésére és oktatására. Mindannyiunkhoz hasonlóan, akik a földrajz területéről kerülünk bele ebbe a multidiszciplináris, illetve regionális tudományi körbe, a két tudomány között mozogva, lehetőség szerint mindkettő életében részt véve haladt előre ő is, s járult hozzá egy új tudomány hazai meghono-

sításához, s gyakorlati eredményeihez. Csendes részvétele nem mindig állította reflektorfénybe, tevékenységének ez a rövid összefoglalása ezért is szükséges. A földrajztól sem távolodott el. Egykori tanára, GÖCSEI IMRE, illetve JÁKI KATALIN mellett részt vett a Magyar Földrajzi Társaság Kisalföldi Osztályának megalakításában, s ma vezeti is azt. Elismerést kétszer kapott munkássága során: a szakma részéről a Magyar Földrajzi Társaság 1994-ben Pro Geographia díjat adományozott számára, míg kormányzati elismerésként 2015-ben tüntették ki a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével.

Sok boldogságot kívánok az ünnepeltnek 70 éves évfordulója alkalmából! Bár sok közös munkánk zajlik most is és várhatóan a jövőben is, kívánom, hogy nyugdíjasként legyen meg az öröme ebben a szép és értékes munkásságban, amit itt röviden felvázoltam. Nem is mondom, mert úgyis megvan az öröme a legfontosabb eredményeiben: három felnőtt lányában, akik egy focicsapatnyi unokával ajándékozták meg (kezdetben lány foci, de már van néhány fiú csapattag is). Szóval folytatása következik!

HARDI TAMÁS